

ВОСЬМИЙ МІСЯЦЬ ВІЙНИ

Хроніка подій.
Промови та звернення
Президента України
Володимира Зеленського

Харків
«ФОЛІО»
2023

Передмова

Починаючи видання цієї хроніки, я розумів, що війна буде довгою і проєкт цього багатотомового видання є фактично на той момент єдиною хронікою цієї війни, виданою окремими книжками. Зараз, коли перемога України є тільки питанням часу, ми ще більше розуміємо відповідальність перед майбутнім за збереження всієї інформації, що стосується не тільки фактів, а й атмосфери в суспільстві, ментального сприйняття українцями ситуації в країні.

Ми маємо Президента, якому вдається підтримувати відносини з керівниками найбільших демократичних держав світу на братському рівні, ми маємо головнокомандувача ЗСУ, який не просто стратегічно мислить, але й у стані створювати умови для знищення армії, яка і кількісно, і якісно довгий час переважає українську, а в багатьох аспектах переважає і зараз. Але це не заважає українським військовим не тільки стримувати ворога, а системно йти вперед. Протягом восьмого місяця війни було не тільки завершено Харківську операцію звільненням більшої частини Лівобережжя Осколу, завдано жорсткої поразки ворогу в місті Лиман, українські військові вийшли на околиці Кременної та Сватового, міст, які фактично є воротами на Луганщину. Утримано рубежі біля Бахмуту та Соледару на Донеччині, міст, на які російські військові та

бандити з «Вагнера» кидають всі свої наявні резерви. Створено передумови звільнення Херсону. Українська армія продемонструвала першу велику переможну військову операцію з моменту звільнення Півночі України наприкінці березня. Українська держава підтвердила право на власне майбутнє.

Саме в цей час я хочу поговорити про той геноцид української культури, який відбувався на теренах наших земель зі XVIII сторіччя, коли царська Росія окупувала українські землі.

Після фактичної окупації Гетьманщини Петром Першим, спаленого Батурина, анафема Мазепі, Україну та українців поступово й системно залишали без права на власну ідентичність. Остаточну систему заборон було побудовано при Катерині Другій, яка завершила приєднання територій, які зараз є українськими, у Причорномор'ї та на північному Заході. Недовга відлига на початку радянських часів продовжилася імперською забороною бути собою. Розстріляне Відродження — це не просто термін, це загибель всього самостійного, сучасного, якісного, що з'явилося в українській літературі, театрі, науці у 1920-х та на початку 1930-х років. Залишилися тільки ті, хто не набагато спізнився з початком своєї творчості, ті, хто переїхав до Москви, як Довженко, і ті, що зрозуміли правила гри й стали покірними слугами системи. Українців привчали, що вони — смішні меншовартісні «хохли», які не здібні на високе мистецтво, які навіть у масовому мистецтві можуть тільки доповнювати велику російську культуру. Ще багато років після розстрілів у Сандармоху в 30-ті українська культура не могла встати з колін

і російська впевнено займала її місце. Продукція українських кінематографістів здебільшого висміювалася або «покращувалася» завдяки запрошеним московським гастролерам. Московські та ленінградські театри наповнювалися в тому числі українськими режисерами, акторами, сценографами, які саме звідти могли повернутися сюди відомими. Те саме відбувалося з естрадою, яка могла працювати повноцінно тільки російською мовою і за підтримки центрального телебачення Союзу РСР. Навіть після набуття незалежності всі культурні та інформаційні ринки України були захоплені Москвою — газети, телебачення, естрада, кінопрокат, книгарні. Тільки початок війни у 2014 році спричинив повільні зміни ситуації. Ми лише тепер розуміємо, який великий простір за ці роки було фактично вкрадено в українських митців за часи незалежності, скільки людей пішли з професії або працювали, не маючи засобів існування, ми можемо твердо казати про багаторічну відкриту фазу агресії проти української культури, яку було продовжено знищенням музеїв та бібліотек, черговим викраденням з окупованих територій предметів мистецтва, продовженням культурного геноциду всюди, де простягнулася рука окупанта.

Коли хтось говорить про «жахливі перейменування» вулиць Пушкіна або Толстого органами місцевого самоуправління, хочу нагадати про чотири сотні вулиць Пушкіна в країні, яка майже немає вулиць, які названі іменами видатних діячів світової культури, не можу зрозуміти, чому б у нас не було хоч по десятку вулиць Мікеланджело, Паваротті, Генріха Бьолля, Платона, Сервантеса або Махатми Ганді. У той час, коли Росія

називає великими свій балет, літературу або інженерну думку, привласнюючи досягнення народів, що входили в СРСР або російську імперію, ми повинні нарешті позбутися комплексу меншовартості стосовно до наших досягнень. Довженко, якого фактично насильно позбавили Батьківщини, був українським митцем. Те саме ми можемо сказати про вченого та конструктора Корольова, який спочатку був репресований, а потім працював у «шаражці» — науково-виробничому об'єднанні за ґратами. Нам не потрібно відмовлятися від Нобелівського лауреата Агнона, який народився в Бучачі, або віддавати росіянам етнічного поляка й політичного українця Малевича. Навіть етнічний росіянин Репін, що народився на Харківщині, але прожив більшу частину життя поза межами України, з моєї точки зору, безумовно, є видатним діячем української культури.

Після завершення звільнення території нашої країни потрібно буде багато часу, щоб поновити не тільки знищене за останній рік, а й повернутися до того, що знищувалося століттями — до нашої ідентичності.

Олександр Красовицький

25 вересня 2022 року

Хроніка подій

- ▶ Протягом 24 вересня російські окупанти масовано обстрілювали Херсонщину, є значні руйнування та поранені мирні жителі.
- ▶ Звільнена з російського полону на 9-му місяці вагітності військова медикіня і захисниця «Азовстали» Мар'яна Мамонова народила дівчинку.
- ▶ За минулу добу через обстріли окупантів загинуло двоє мирних мешканців Донеччини, ще вісім дістали поранення.
- ▶ Росіяни завдали масованого ракетного удару по Запоріжжю.
- ▶ ЗСУ уразили розташування Росгвардії в Херсоні.
- ▶ Російські окупанти атакували центр Одеси іранськими дронами-камікадзе Shahed-136, сталася пожежа.
- ▶ ППО збила дрон-камікадзе іранського виробництва Shahed-136, яким росіяни намагалися атакувати Миколаїв.

- ▶ У тимчасово окупованому Херсоні внаслідок влучення ракети вбитий колишній народний депутат України зрадник Олексій Журавко.
- ▶ На тимчасово окупованій Луганщині в Алчевську стався вибух на ворожому складі, у Маньківці підірвали казарми.
- ▶ Росія утримує в полоні 2,5 тисячі українців, повідомила віцепрем'єр — міністр з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій Ірина Верещук.
- ▶ Російські окупанти утримують українських полонених у нелюдських умовах, не допускаючи до них представників Міжнародного комітету червоного хреста, повідомив омбудсман Дмитро Лубінець.
- ▶ Над Херсонщиною зенітники Повітряних сил знищили російський літак, який атакував українські позиції та гелікоптер ворога.
- ▶ У Генеральному штабі ЗСУ повідомили, що російське командування направляє новоприбулих за мобілізацією військовослужбовців без підготовки безпосередньо на лінію зіткнення на доукомплектування підрозділів, що зазнали втрат.
- ▶ У деокупованому Ізюмі Харківської області знайшли ще два масові поховання з сотнями тіл жертв російських загарбників.
- ▶ Президент України Володимир Зеленський заявив, що Україна вперше отримала від США згоду на постачання ЗПК протиповітряної оборони NASAMS.

**Злочинна мобілізація використовується Росією
не лише для продовження страждань українців,
а й щоб знищити представників
корінних народів —
звернення Президента України**

25 вересня 2022 року. 23:25

Українці! Українки!

Сьогодні маємо чудову новину. Мар'яна Мамонова, військова лікарка, захисниця «Азовсталі», яку ми звільнили з російського полону, народила донечку. Я щиро вітаю від всього серця Мар'яну і бажаю дівчатам лише найкращого — миру і перемоги.

Це ще один доказ того, що життя завжди перемагає будь-яке зло. І не є винятком із цього правила зло під російським прапором.

Зараз усі наші державні структури, які потрібні, повністю відпрацьовують допомогу нашим звільненим воїнам. Медична допомога, соціальна, юридична... Лікування, реабілітація, відновлення документів, банківських карток, житло тощо.

Рустем Умеров за моїм дорученням відвідав сьогодні в Туреччині наших командирів з «Азовсталі». Перевірив умови, у яких вони живуть, — умови комфортні. Хлопці забезпечуються всім, чого потребують. Рустем це контролює. Вже невдовзі забезпечимо й зустріч хлопців із рідними й близькими.

Цього тижня, у вівторок, у мене має бути чіткий план щодо кожного й кожної зі звільнених — як буде

відновлене їхнє нормальне життя. Як і процесом звільнення наших героїв з полону, цим процесом нормалізації керує Андрій Єрмак, голова Офісу. Також йому допомагають голова ГУР МО Кирило Буданов, а також наш омбудсмен, Міністерство внутрішніх справ, Служба безпеки України тощо.

Хочу підкреслити: триває робота і щодо наступних обмінів. Хоч би як було складно, ми маємо звільнити всіх наших людей, усіх українців. Не забуваємо ні про кого.

Але все ж пам'ятаємо: це непросто, це вимагає зусиль багатьох людей, і це прямо пов'язано із ситуацією на передовій. Наші активні дії — це зокрема й збільшення тих, кого ми можемо обміняти. Що більше російських солдатів будуть затримані українськими силами, то швидше ми зможемо звільнити наших воїнів, наших героїв з російського полону.

Жорсткі бойові дії відбуваються на багатьох ділянках фронту загальною довжиною понад 2000 кілометрів. Це — Донеччина, це наша Харківщина, Херсонщина, а також Миколаївська і Запорізька області. На кількох напрямках маємо позитивні результати.

І хоч би що відбувалося цього тижня в Росії, хоч би які кроки планувала держава-терорист — політичні чи військові — завдання нашої держави, завдання України, не можуть змінитися: ми воюємо за життя і свободу для всіх українців.

Цього тижня буде нова хвиля нашої дипломатичної активності. Нові мої звернення до політичних, до бізнесових і студентських спільнот за кордоном. Усюди у світі, абсолютно всюди, будуть чути про наші потре-

би, наші позиції, наш погляд на те, як можна зупинити російське зло.

Ми будемо робити й особливий наголос. Наголос на тому, що злочинна мобілізація використовується Росією не лише для того, щоб подовжити страждання людей в Україні і щоб іще більше дестабілізувати світ, а й для того, щоб фізично знищити чоловіків — представників корінних народів, які живуть на територіях, які контролюються поки що, тимчасово, Російською Федерацією.

Катастрофічна ситуація в окупованому Криму. Повністю підтверджується інформація щодо кримськотатарського народу: більшість мобілізаційних повісток розписана там саме на кириллиці. Це ще один елемент геноцидної політики Росії, ще одна причина для негайної й жорсткої реакції всього світу.

На території самої Росії відбувається те саме. Це прорахована імперська політика. Це удар по народах, наприклад, Дагестану та й всього Кавказу, по корінних народах Сибіру та інших територій.

І я ще раз хочу повторити. Знову по-руськи, спеціально для русских «товарищей».

И это не какая-то там коллекция народов у России, не значки и не флажки где-то на карте, нет. Это не фантики — это живые люди. И только теперь вы начинаете это слышать, и то не везде.

Мы видим, что люди, в частности, в Дагестане начали бороться за свою жизнь. Мы видим, что они начинают понимать, что это вопрос об их жизни. Зачем их мужьям, братьям, сыновьям погибать на этой войне? На войне, которой хочет один человек. На войне про-

тив нашого народу, на нашій землі. Он же не посилає на війну своїх дітей.

Боріться за те, чтобы не отпустили на смерть ваших дітей — всіх, кого можуть забрати під цю преступну російську мобілізацію. Потому що якщо ви придете забирати життя наших дітей — я вам скажу як отець, — ми вас живим уже не відпустим.

Ще раз хочу наголосити: вихід є. Не підкорятися злочинній мобілізації. Тікати. Або здаватися в український полон за першої ж нагоди. Прошу всіх наших друзів в інформаційній сфері підтримувати поширення цього заклик. Щоб більше громадян Російської Федерації хоча б спробують захистити своє власне життя, то швидше закінчиться ця злочинна війна Росії проти народу України.

Я дякую всім, хто воює й працює заради нашої перемоги! Попереду — непростий тиждень. Непростий шлях. Непрості виклики. Але попереду — наша перемога. І вона обов'язково буде.

Цього вечора хочу привітати українську єврейську громаду і всіх євреїв світу зі святом Рош га-Шана. Хай усі молитви про перемогу, усі молитви про мир для України будуть почуті.

Захищаємо Україну!

Захищаємо життя!

Слава Україні!

ЗМІСТ

Передмова 3

25 вересня 2022 року. Хроніка подій 7

Злочинна мобілізація використовується Росією не лише для продовження страждань українців, а й щоб знищити представників корінних народів — звернення Президента України (25 вересня 2022 року. 23:25) 9

26 вересня 2022 року. Хроніка подій 13

Росія відчула, що програє, і намагається відтягнути цей момент, забезпечити якусь активність на фронті — звернення Президента України (26 вересня 2022 року. 22:41) 17

27 вересня 2022 року. Хроніка подій 21

Виступ Президента Володимира Зеленського на засіданні Ради Безпеки ООН, скликаному за ініціативою України (27 вересня 2022 року. 23:22) 25

Єдина раціональна відповідь на зухвалість РФ —
це ще більше підтримки для України —
звернення Президента
Володимира Зеленського
(27 вересня 2022 року. 23:56) 29

28 вересня 2022 року. Хроніка подій 32

Діяти превентивно означає не допускати
катастрофічної шкоди від подальших дій Росії —
звернення Президента України до студентів
і викладачів Гарвардського університету
(28 вересня 2022 року. 09:37) 35

Україна не може й не буде миритися
зі спробами Росії захопити будь-яку частину
нашої землі — звернення
Президента Володимира Зеленського
(28 вересня 2022 року. 22:52) 43

Що більше у нас єдності, то відчутніші
російські поразки — Президент України
на Афінському демократичному форумі
(28 вересня 2022 року. 23:10) 48

29 вересня 2022 року. Хроніка подій 52

Звернення Президента України до корінних
народів Росії: боріться, щоб не загинути,
захищайте свою свободу на вулицях і площах
(29 вересня 2022 року. 20:21) 59

Коли ми витіснимо Росію,
нормальне життя повернеться
на українську землю — звернення
Президента Володимира Зеленського
(29 вересня 2022 року. 22:06) 63

30 вересня 2022 року. Хроніка подій 67

Ми робимо свій визначальний крок,
підписуючи заявку України на вступ
у пришвидшеному порядку до НАТО —
звернення Президента
Володимира Зеленського
(30 вересня 2022 року. 17:02) 71

Наш шлях — це шлях незалежності,
територіальної цілісності,
інтеграції з цивілізованим світом,
шлях РФ — поразка й ганьба —
звернення Президента України
(30 вересня 2022 року. 21:43) 75

1 жовтня 2022 року. Хроніка подій 79

За цей тиждень українських прапорів
на Донбасі стало більше, і стане ще більше —
звернення Президента України
(1 жовтня 2022 року. 21:28) 82

2 жовтня 2022 року. Хроніка подій 86

Україна була й буде одним із європейських центрів військової та авіаційної промисловості — звернення Президента Володимира Зеленського (2 жовтня 2022 року. 23:03) 90

3 жовтня 2022 року. Хроніка подій 95

Україна цінує людей, рятує людей — це фундаментальні правила для нашої держави — звернення Президента Володимира Зеленського (3 жовтня 2022 року. 23:44) 99

4 жовтня 2022 року. Хроніка подій 103

Українська армія здійснює на півдні нашої країни швидкий і потужний рух — звернення Президента Володимира Зеленського (4 жовтня 2022 року. 22:44) 107

5 жовтня 2022 року. Хроніка подій 111

Маємо створити спеціальний трибунал щодо злочину агресії проти України — звернення Президента Володимира Зеленського до учасників публічних дебатів «Війна і закон» у Парижі (5 жовтня 2022 року. 09:51) 116

Повернення прапора України на деокуповані території означає, що спокійне й соціально забезпечене життя знову стає можливим — звернення Президента Володимира Зеленського (5 жовтня 2022 року. 22:49) 123

6 жовтня 2022 року. Хроніка подій 128

Нам потрібна ваша підтримка, щоб прискорити настання миру — звернення Президента України до учасників сесії Генеральної асамблеї Організації американських держав (ОАД), яка триває в Лімі (6 жовтня 2022 року. 08:31) 132

Світ повинен показати силу, щоб поставити крапку у спроможності агресора до ескалації — Президент України під час виступу в австралійському Інституті Лоуї (6 жовтня 2022 року. 13:42) 137

Російське зло програє, коли наша формула миру переможе — виступ Президента України на зустрічі лідерів Європейської політичної спільноти (6 жовтня 2022 року. 17:05) 144

Від початку жовтня тільки на Херсонщині від російських окупантів звільнено понад півтисячі квадратних кілометрів — звернення Президента України (6 жовтня 2022 року. 22:27) 150

7 жовтня 2022 року. Хроніка подій 154

Ми ніколи не маємо зупинятися в захисті
свободи й демократії —
виступ Президента України
на засіданні Європейської ради
(7 жовтня 2022 року. 14:44) 160

Треба звільняти від російської окупації
всі землі, які РФ намагається залишити за собою —
звернення Президента України
(7 жовтня 2022 року. 21:26)167

8 жовтня 2022 року. Хроніка подій170

Маємо посилювати наші союзи й співпрацю,
маємо позбутися всіх видів залежності від Росії —
звернення Президента України до учасників
2BS Forum, що відбувається в Чорногорії
(8 жовтня 2022 року. 15:27) 174

Якщо окупанти втечуть,
це буде найкращий для них варіант —
звернення Президента України
(8 жовтня 2022 року. 21:25) 179

9 жовтня 2022 року. Хроніка подій 182

Постійний терор проти цивільного населення
є очевидною відмовою Росії

від справжніх переговорів —
звернення Президента України
(9 жовтня 2022 року. 22:14) 186

10 жовтня 2022 року. Хроніка подій190

Ми — українці, допомагаємо одне одному,
віримо в себе, відновлюємо зруйноване —
звернення Президента Володимира Зеленського
(10 жовтня 2022 року. 11:09) 194
Україну неможливо залякати —
тільки ще більше об'єднати — звернення
Президента Володимира Зеленського
(10 жовтня 2022 року. 21:46)..... 196

11 жовтня 2022 року. Хроніка подій 201

Необхідно збільшити спільні зусилля,
щоб створити повітряний щит для України —
виступ Президента Володимира Зеленського
на відеоконференції лідерів «Групи семи»
та України
(11 жовтня 2022 року. 17:03) 206

Ми підготували номінаційне досє Одеси
для включення до списку
Всесвітньої спадщини —
звернення Президента України
до учасників 215-ї сесії
Виконавчої ради ЮНЕСКО
(11 жовтня 2022 року. 20:15) 213

По всій Україні доволі швидко й ефективно
відбуваються відновлювальні роботи —
звернення Президента Володимира Зеленського
(11 жовтня 2022 року. 21:29) 218

12 жовтня 2022 року. Хроніка подій 222

Уся російська машина терору
має бути й буде знешкоджена —
звернення Президента України
(12 жовтня 2022 року. 22:21) 228

Наша співпраця наближає перемогу України —
виступ Президента Володимира Зеленського
на другому засіданні міністерського
круглого столу щодо підтримки України
під керівництвом українського уряду,
групи Світового банку та МВФ
(12 жовтня 2022 року. 22:49) 232

13 жовтня 2022 року. Хроніка подій 237

Виступ Президента України
на пленарному засіданні осінньої сесії
Парламентської асамблеї Ради Європи
(13 жовтня 2022 року. 16:15) 24

Терору треба відповідати силою на всіх рівнях:
і на полі бою, і санкційно, і юридично —
звернення Президента України
(13 жовтня 2022 року. 22:39) 251

14 жовтня 2022 року. Хроніка подій 256

Звернення Президента Володимира Зеленського
з нагоди Дня захисників і захисниць України
(14 жовтня 2022 року. 09:04) 261

Маємо повернути мир і забезпечити нашій
державі історичну перемогу — і зробимо це —
звернення Президента України
(14 жовтня 2022 року. 23:12) 267

15 жовтня 2022 року. Хроніка подій 270

Лише реальні перемоги України та демонтаж
агресивних можливостей держави-терориста —
це шлях до миру — звернення
Президента Володимира Зеленського
(15 жовтня 2022 року. 21:05) 274

16 жовтня 2022 року. Хроніка подій 277

Кожен, хто бере в полон російських військових,
забезпечує можливість звільняти
наших героїв — звернення Президента України
(16 жовтня 2022 року. 22:27) 280

17 жовтня 2022 року. Хроніка подій 285

Що менше терористичних можливостей
буде в Росії, то швидше закінчиться ця війна —

звернення Президента України
(17 жовтня 2022 року. 22:27) 290

18 жовтня 2022 року. Хроніка подій 294

Хоч би що планував і робив ворог,
Україна захистить себе — звернення
Президента Володимира Зеленського
(18 жовтня 2022 року. 22:16) 299

19 жовтня 2022 року. Хроніка подій 303

Окупанти намагатимуться забрати чоловіків
у свою армію, уникайте цього, як можете —
звернення Президента України
(19 жовтня 2022 року. 23:06) 307

20 жовтня 2022 року. Хроніка подій 311

Російський терор має програти, Україна
й уся Європа мають перемогти — звернення
Президента Володимира Зеленського
до Європейської ради
(20 жовтня 2022 року. 20:06) 316

Усі світові лідери мають дати Росії зрозуміти,
що теракт на Каховській ГЕС
прирівнюватиметься до застосування зброї
масового ураження — звернення
Президента України
(20 жовтня 2022 року. 22:39) 324

21 жовтня 2022 року. Хроніка подій 329

Робіть усе, щоб люди знали про терор Росії
в Україні, поширюйте історії про перемоги
свободи — звернення Президента до учасників
Франкфуртського книжкового ярмарку
(21 жовтня 2022 року. 16:39) 333

Російські намагання загострити
продовольчу кризу — це агресія
проти кожної людини на землі —
звернення Президента України
(21 жовтня 2022 року. 20:27) 337

22 жовтня 2022 року. Хроніка подій 341

Жоден удар терористів не зупинить
наших захисників — звернення
Президента України
(22 жовтня 2022 року. 22:10) 345

23 жовтня 2022 року. Хроніка подій 349

Росія приносить смерть і деградацію,
Україна — це завжди про відновлення —
звернення Президента
Володимира Зеленського
(23 жовтня 2022 року. 20:53) 353

Можна позбавити сенсу альянс Росії та Ірану,
якщо ми будемо діяти разом — звернення
Президента України Володимира Зеленського
до учасників Саміту демократії Haaretz
(24 жовтня 2022 року. 17:46) 361

Ми відстояли незалежність України,
і Росії цього вже не змінити,
але нам ще треба пройти шлях до перемоги —
звернення Президента
Володимира Зеленського
(24 жовтня 2022 року. 22:03)366